

Глушенюк Н.М.

Національний транспортний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ НАЦИСТСЬКОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА СЕЛІ В РЕЙХСКОМІСАРІАТІ «УКРАЇНА» (1941–1944 РР.)

У статті здійснено спробу дослідити одну із складних сторінок цього періоду, а саме, режим окупації та становище селянства на захопленій території України. Розкрито нацистську окупаційну політику пограбування населення рейхскомісаріату «Україна» у 1941–1944 рр. проаналізовано особливості податкової політики та штрафів, запроваджених німецькою владою в українському селі.

Проаналізовано методи й з'ясовано обсяги натуральних поставок, запроваджених нацистською владою серед селянства рейхскомісаріату «Україна»; розкрито основні засади та розглянуто зміст грошових податків накладених на селян рейхскомісаріату «Україна»; висвітлено таку форму експлуатації та пограбунку населення українського села як штрафи.

Встановлено, що система податків та штрафів запроваджена нацистами в рейхскомісаріаті «Україна» була однією з важливих рис німецького «нового порядку». З'ясовано, що шляхом запровадження неймовірних за розмірами натуральних контингентів та грошових зборів окупанти планували реалізувати свою заготівельну політику. Визначено, що певної єдиної системи податків не було, адже окупаційні власті в кожному підлеглому їм районі встановлювали розміри грошових податків на свій розсуд. Також крім встановлених для всього рейхскомісаріату, існувала величезна кількість штрафів на рівні окремих сільських громад. Доведено, що залякування та терор, що зрідка поєднувалися з матеріальним захопленням, дозволили окупантам значною мірою забезпечити потреби Німеччини в продовольстві за рахунок українського селянства.

З'ясовано, що з весни 1942 р. окупаційна влада пообіцяла провести реформування в селянському господарстві. Визначено, що лише за умови виконання селянами всіх зобов'язань і здачі контингентів, сплати всіх податків, громадське господарство реформувалося у хліборобську спілку, а селяни отримували наділами землю. Доведено, що розпочата реформа не зменшувала кількості та розмірів контингентів.

Ключові слова: нацисти, окупація, натуральні контингенти, штрафи, громадське господарство, хліборобські спілки.

Постановка проблеми. Історія України періоду Другої світової війни безумовно зацікавлює та привертає увагу великої кількості науковців. Тематика Другої світової війни посідає вагоме місце і у сучасній українській історичній науці. Однією із важливих сторінок цього періоду, що вимагає ретельного вивчення й об'єктивного аналізу, є режим окупації та становище селянства на захопленій території України. Слід сказати, що за останні двадцять років спостерігається тенденція до розширення проблематики, пов'язаної з нацистським окупаційним режимом на українських землях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стану сільського господарства під владою німецьких окупантів, а саме, аграрним перетворенням на основі «земельних законів», податковій системі, основним засобам вилучення сільськогосподарських продуктів присвячені праці М.А. Слободя-

нюка [1], І.М. Романюка [2]. Правове та соціальне становище мешканців села за нового порядку та економічні тенденції життя сільського населення охарактеризував Т.Ю. Нагайко [3].

Одним з найбільш значимих для вивчення становища українського села в 1941–1945 рр. є дорожок О.Г. Перехреста [4], автор аналізує економічне становище сільського господарства всіх адміністративно-територіальних одиниць України.

Соціальний та правовий статус українського населення у рейхскомісаріаті «Україна» вивчає М.П. Куницький [5]. Необхідно згадати праці О.В. Потильчака, який розкриває політику Німеччини щодо використання ресурсів українського села у військово-економічних інтересах Німеччини через систему примусової праці, загальну трудову повинність [6].

Цілісним дослідженням, що розкриває особливості існування населення різних адміністра-

тивно-територіальних одиниць періоду окупації є праця Ю.І. Левченка [7]. Особливості та специфіку діяльності органів влади німецьких загарбників у адміністративно-територіальних одиницях, зокрема, «зоні військової адміністрації», досліджує С.І. Власенко [8].

Варто звернути увагу на новітні дослідження, що дозволяють розкрити особливості здійснення окупаційної політики у окремих окупаційних утвореннях. Так регіональні особливості окреслюють дослідники Ю.В. Олійник, О.М. Завальнюк [9], Н.Я. Гандрабура [10].

Вищезгадані праці дають можливість проаналізувати окупаційний режим в українських селах, політику щодо експлуатації праці селян.

У той же час, виявлення та дослідження мало-відомих документів з фондів державних архівних установ України, дозволяє дати відповіді на ще недостатньо вивчені питання, уточнити суперечливі питання щодо становище селянства у рейхскомісаріаті «Україна».

Постановка завдання. Автор статті ставить за мету дослідити нацистську окупаційну політику пограбування населення рейхскомісаріату «Україна» у 1941–1944 рр. шляхом виявлення особливостей податкової політики та штрафів, запроваджених німецькою владою в українському селі.

У відповідності до поставленої мети дослідження передбачає вирішення таких **основних завдань**: проаналізувати методи й оцінити обсяги натуральних поставок, запроваджених нацистською владою серед селянства рейхскомісаріату «Україна»; розкрити основні засади та розглянути зміст грошових податків накладених на селян рейхскомісаріату «Україна»; простежити таку форму експлуатації та пограбунку населення українського села як штрафи

Виклад основного матеріалу. Сільське господарство рейхскомісаріату «Україна» займало особливе місце в економічних планах німецьких загарбників. Нацистська верхівка бачила Україну житницею Німеччини, що забезпечить рейх і вермахт необхідною кількістю сільськогосподарської продукції та сировини. Відповідно, що б реалізувати такі плани було розроблено розгалужену систему оподаткування.

Дослідник Ю.І. Левченко у своїй праці аналізує масове вилучення з колгоспів та радгоспів уцілілих запасів сільськогосподарської продукції і врожаю 1941 р. та конфіскацію продуктів харчування у селян. «Вилучення відбувалося на підставі наказу «Про постачання військ» від 16 червня 1941 р., в якому говорилося: «...війська

повинні жити за рахунок місцевого сільського господарства». Зазвичай, такі заходи відбувалися у вигляді відкритого пограбування, хоча інколи видавалися фіктивні розписки, які мали гарантувати власникам відібраного майна виплату його вартості після завершення війни. «Так, у офіцерів вермахту, котрі потрапили в полон, були знайдені розписки такого зразка: Я _____ прийняв від селянина _____: хліба – ____ кг, корів – ____ голів, сала – ____ кг. Сплачено буде після війни» [7, с. 147].

Система оподаткування мала не лише грабіжницький а й знущальний характер. Так, на сторінках окупаційного періодичного видання «Голос Волині» опубліковано розпорядження рейхскомісара України Еріха Коха, згідно з яким податки запроваджені ще радянською владою зберігалися [11, с. 1]. Тобто, селяни повинні були наприкінці сільськогосподарського року виконати встановлені радянською владою норми податків але сплатити їх німецькій окупаційній владі.

Податки, запроваджені нацистською владою в окупованих областях були двох видів: натуральні та грошові. Що стосується перших, то сталих норм не існувало, вони постійно змінювалися в напрямку зростання. Норма здачі продуктів встановлювалася з таким розрахунком, щоб забрати в селян всю наявну продукцію. Вцілому, податкова система була настільки розроблена нацистами, що навіть за умови цілодобової праці, селяни все-рівно не змогли б вчасно сплатити податки.

Разом з тим, окупанти цілком усвідомлювали, що виконання здачі продукції, передусім зерна, в значній мірі залежатиме від ставлення селянства до «нового порядку». Тому, відповідно до того на якому етапі реалізації були аграрна реформа, змінювалися способи вилучення продукції. Формально з громадських господарств вилучення хлібу мало відбуватися наступним чином. З валового збору виключалися насіннєвий та фуражний фонд (за мінімальними нормами), а також продовольчий фонд з розрахунку встановленого пайка (для видачі членам громадського господарства), хліб, що залишився мав бути зданий німецькій владі. На відміну від громадського господарства в землеробських товариствах виконувалися поставки з кожного двору.

З метою завоювання авторитету серед місцевого населення нацисти з червня 1943 р. проголосили «Декларацію про власність», розроблену Міністерством у справах східних областей. У ній зазначалося, що Німеччина визнає та захищає селянську земельну власність. Документ нази-

вали продовженням земельної реформи. Згідно з його положеннями земля, що була надана селянам для постійного користування, оголошувалась їх приватною власністю. Оскільки декларація мала загальний характер і не містила конкретних умов передачі селянам землі у приватну власність, то до неї було додано відповідні директиви, де містився детально описаний порядок передачі земельної власності. Декларація передбачала також спадкову власність на землю. Окупаційна преса заявляла, що завдяки положенням Декларації в рейхскомісаріаті «Україна» станом на вересень 1943 р. українські селяни отримали у приватну власність присадибні ділянки до 1 га та грамоти про спадкову власність на землю. Однак обіцянки, виголошені в документі далі висвітлення на папері не пішли. Загалом ситуація залишалася незмінною, тобто «ніякі правові акти не заважали окупантам експропріювати ресурси села в необхідних для них масштабах» [9, с. 107–110].

Щоб повністю висвітлити роль податкової системи в окупаційних планах нацистів, та прослідкувати наскільки негативно відбилися вони на становищі окупованого населення, необхідно навести характеристику основних з податків.

Досліджуючи вилучення зерна в Рейхскомісаріаті «Україна» необхідно пам'ятати, що воно здійснювалось двома етапами: перший – податок за обмолот зерна, другий – здача окупантам визначеного продовольчого контингенту. Так, у статті Шульги З. «Не буде Україна німецькою колонією» йдеться про роль податкової системи в окупаційних планах нацистів, та про те наскільки негативно відбилась вона на становищі селянства. Автор зазначає, що після сплати податку за помол та здачі продовольчої норми в селянина залишалося лише 25% врожаю [12, с. 2].

Необхідно сказати, що кількість зерна, яку селянин мав право змолотити була чітко визначена. Наприклад, в Базарському районі на Житомирщині ця норма була такою: 15 кг. – на дорослого і 8 кг. – на дитину до 16 років. З встановленої норми дозволялося молотити 10 кг. ячменю, решта – просо, гречка, кукурудза [13, Арк. 79]. До того ж, згідно з постановою від 28 серпня 1941 р. в разі обробки сурогатів (наприклад, жолудів) податок сплачувався все рівно житом [14, с. 1].

Особливу увагу окупанти приділяли саме вилученню зернових контингентів з селянства, тому їх розміри були особливо великими. Восени 1941 р., згідно з розглянутою вище постановою Е. Коха, зберігалися обсяги сільськогосподарських поставок, запланованих за радянської влади. Потім,

після ретельного обліку наявних зернових запасів господарствам додали нові плани здачі – інколи 3–4 рази на зиму 1941–1942 рр. Навесні, згідно з розпорядженням Е. Коха від 20 травня 1942 р., окупанти вилучали збіжжя як в «громадських господарствах», так і з окремих господарств селян [15, Арк. 20]. В цілому, здача зернового контингенту була дуже зручним методом для повного розорення селянства. 30 червня 1942 р. рівненський гебітскомісар видав розпорядження, яке проголошувало, що селяни, які не здають планову кількість зерна роблять це свідомо і тим самим саботують справу постачання продуктами. Далі йдеться, що такі селяни не здатні вести господарство, в зв'язку з цим воно може бути передане тому селянинові, який повністю виконує поставки [16, с. 1].

Великого значення окупанти надавали отриманню м'ясного контингенту. Сталих норм поставок м'яса худоби, птиці та яєць теж не існувало. На село накладалася контрибуція відповідно кількості птаства і розписувалося скільки кур, качок повинен здати кожний двір. Причому контингент гітлерівці вимагали здавати найбільш якісний. Для його виконання встановлювався жорсткий термін, якщо ж селянин не вкладався в нього, то «новий наказ відразу ж збільшував кількість контингенту і попереджав, що у випадку невиконання винні будуть відповідати за законами військового часу» [17, Арк. 101]. Масштабність та цинізм заготівельної політики окупантів проявився й в тому, що селяни зобов'язані були здавати «всю вовну, шкіру забитої худоби і навіть волосся з кінських грив та хвостів» [18, Арк. 36–37].

За невиконання м'ясопоставок німці забірали по 20–25 корів з села. В результаті в багатьох селах лишалася одна корова на 5–6 дворів. Свинне поголів'я також було майже повністю винищене [19, Арк. 69]. Застосовувалися й більш жорстокі міри покарання. Так, в розпорядженні сільськогосподарського коменданта до старост Верхне-Дубечанського району зазначалося, що в селах, де не виконується поставка худоби щонеділі буде повішено 5 чол. на село [20, Арк. 127].

За даними гебітскомісара Ізяславської округи на травень 1943 р. «у його володіннях із 2005 селянськими дворами залишилося лише 22 дійних корови, але здати рейху, як контингент, в 1943 р. селяни повинні були ще 26 корів. Контингенти «з'їли» у селян гусей, курей, качок та іншу домашню птицю» [9, с. 105].

Оскільки селянство шукало порятунку від цього заходу окупантів забиваючи велику рогату худобу, то німці залякували смертною карою

за вбій молодняка [21, Арк. 28]. Так, в зверненні рейхскомісара України Еріха Коха до крайсландв'їртів від 29 липня 1942 р. на підставі розпорядження рейхсміністра А. Розенберга йшлося про те, що «на приватний забій великої рогатої худоби необхідний дозвіл гебітскомісара, який може перекладати цю функцію на крайсландв'їртів. Загалом цей процес мав відбуватися таким чином: власник тварини не пізніше ніж за три дні до забою худоби повинен подати заяву, що б отримати, так званий, квиток. При цьому необхідно пред'явити підтвердження компетентного ветеринарного лікаря, який посвідчує, що забій є необхідним та обґрунтовує його. Розпорядження передбачало покарання за невиконання постанов: конфіскація худоби, в'язниця, в окремих випадках – смерть. Далі в документі зазначалося, що при промислових забоях квиток, який надається виключно Відділом харчування і сільського господарства дійсний місяць, а при приватних – 14 днів. Після закінчення дієздатності квитки повинні бути здані німецькій владі разом зі звітом про кількість забоїтої худоби» [22, Арк. 18].

Щодо норм здачі яєць, то була встановлена мінімальна межа: для громадських господарств – 20 шт., з селянських дворів – 40 шт. з кожної курки за квартал. Наприклад, для Лубенського району на 1942 р. був встановлений такий план здачі яєць – 1.652,120 шт., Хорольського району – 15.080 шт. Цікаво, що встановлені норми здачі яєць – в середньому 40 шт. на квартал, або 160 шт. в рік від однієї курки, перевищували ту кількість, яку вона могла дати протягом року (максимальна кількість становила 150 шт. в рік) [15, Арк. 33].

Таким же жорстким був порядок виконання контингенту молока. Загалом, селяни мусили здавати від 600 до 1200 л. молока від однієї корови в рік. Слід сказати, що протягом окупації спостерігається стрімке зростання норм контингенту молока. Доцільним буде навести окремий приклад. «В 1941 р. Полтавська областна сільськогосподарська комендатура наказом від 10 жовтня 1941 р. визначила норму здачі молока 620 л. в рік від кожної корови. На 1942 р. норма була збільшена до 720 л., причому, якщо селянин володіє двома коровами, то з другої має здати 940 л. На 1943 р. норми поставок молока зросли до 820 л. з однієї корови» [15, Арк. 30]. До того ж окупаційна влада вимагала, що б здана продукція була найвищої якості. Зокрема, рівненський гебітскомісар Беєр розпорядженням від 20 листопада 1942 р. звертав увагу на те, що «якщо при перевірці зданого молока буде виявлена густина менше 2,5%, то воно вважати-

меться фальшивим, і все село в такому випадку буде покаране» [23, Арк. 33]. Крім того, селянам заборонялося продавати молоко на базарі [21, Арк. 23].

В цілому, можна стверджувати, що буквально все в господарстві селянина оподатковувалося. Для того, щоб заохотити селян виконувати контингенти, окупаційний уряд оголосив, що здана продукція буде оплачуватися за закупівельними цінами. Але ця постанова не була втілена в життя, до того ж ціни затверджені нею були просто жалюгідними. Так, згідно з даними господарської інспекції групи армій «Південь» «селянам за кілограм зданої продукції мало виплачуватись: за свинину – 5 крб., за яловичину – 3 крб. 10 коп., за капусту, помідори, огірки – по 25 коп., за картоплю – 35 коп.» [15, Арк. 26].

Для порівняння можна навести такий факт, що на київських базарах восени 1941 р. одна картоплина коштувала 1 крб. [24, Арк. 87]. Але селяни були позбавлені права вільно торгувати на базарах основними видами сільськогосподарських продуктів.

Так, як йдеться у дослідженні Ю. Олійника та О. Завальнюк, для своєчасного та повного виконання селянами сільськогосподарських поставок, гебітскомісари в генеральній окрузі «Волинь Поділля» заборонили продавати на ринках худобу, свиней, коней, овець, домашню птицю всіх видів, збіжжя та вироби з нього, м'ясо і м'ясопродукти. В Проскурівському районі табу поширювалось і на молоко та молочну продукцію, яйця, фрукти, городину, картоплю, олію. За невиконання розпорядження накладалися штрафи та проводилася конфіскація худоби. У деяких випадках влада дозволяла ярмаркувати, але чітко визначала для цього дні [9, с. 102–103].

Місцеве населення змушене було виплачувати окупаційній владі ще й податки грошима. Причому, грошові податки знімалися не лише з об'єктів, які були джерелом прибутку, а й з об'єктів, що не мали до нього ніякого відношення. Так, «Оголошення про податки» вводило такі збори на 1942 р.:

1. Подушний податок – 100 крб., сплачувався з кожного мешканця села (від 16 років).

2. Подоходний податок з сільського господарства. Він полягав в тому, що громадські господарства сплачували німецькій державі певний процент грошима від суми, отриманої за продаж по домовленостях і здачу окупантам хліба, сіна, соломи, м'яса, молока та інших продуктів. Наприклад, згідно з розпорядженням Олевської районної управи від 14 лютого 1942 р. населення сіл зобов'язане здати до каси 4% грошима від всієї

отриманої суми в такі терміни: 25 березня – 1 квітня 1942 р., 1 вересня – 1 грудня 1942 р. [19, Арк. 26].

3. Подходящий податок від виробництва речей та їх ремонту. Для систематичної сплати даного податку в селі складалися списки всіх наявних кустарників, а саме, ковалів, кравців, столярів, чоботарів. Визначався їх місячний заробіток і списки доставлялися до фінвідділу для оподаткування [19, Арк. 26].

4. Одноразовий податок. Нацисти виголошували, що знімається він на дорожнє будівництво, утримання шкіл.

5. Податок на засоби пересування. За поїздки фурую селяни сплачували 45 крб., а за видачу перепустки для пересування пішки – 20 крб. [21, Арк. 21].

6. Податок з худоби. Наприклад, в селі Гостра Могила Київської області колгоспники повинні були щомісяця виплачувати: 180 крб. – з коня, 104 крб. – з корови, 65 крб. – з поросяти, 10 крб. – з вівці. В Дніпропетровській області податки з худоби були ще вищими: 350 крб. – з корови, 100 крб. – з свині.

7. Податок на собак. Згідно з розпорядженням заступника рейхскомісара України від 27 січня 1942 р. встановлювався податок на собак – 150 крб. на рік, якщо ж селянин володів більше ніж однією, то податок підвищувався на 300 крб. за кожну наступну [21, Арк. 20].

В різних частинах рейхскомісаріату Україна цей податок суттєво відрізнявся за розмірами. Наприклад, в Полтавській області за одного собаку в господарстві за рік виплачувалося 120 крб. [19, Арк. 26], а в Рівненській області – 225 крб. [25, Арк. 28].

Для впорядкування сплати цього виду податку вводилася процедура реєстрації тварин. Кожній із них присвоювався особистий номер, який прикріплювався до нашійника. За реєстрацію собак сплачувався збір розміром 90 крб. При збільшенні кількості собак пропорційно зростав і розмір податку. Одночасно встановлювалося правило, за яким у період нарахування ставок податку відмовлятися від собаки заборонялося [5, с. 353].

8. Податок за звільнення (від радянської влади), становив в середньому 50 крб. з двору.

Існували й грошові стягнення з населення у вигляді обов'язкового страхування будівель на випадок пожежі, стихійного лиха та ін. Так, «на території Криворізького сільського району норми оцінки будівель встановлювались з розрахунку за 1 кубометр площі, що перебували у власності місцевого населення. Крім того, будівлі ділились на

два типи: перший – житлові, другий – нежитлові. Таким чином, серед житлових найдешевше обходились місцевому українському населенню землянки. Їх вартість за 1 кубометр становила 6 крб. Кам'яні ж будинки з солом'яним дахом – 14 крб., з черепичним – 16. Найдорожче коштували цегляні житлові будівлі: вкриті солом'яною – 18 крб., з черепичною покрівлею – 24 крб. Страхування нежитлих будівель коливався в межах від 8 до 20 карбованців в залежності від якості матеріалу з якого вони будувались. Але подекуди розмір страхового внеску визначали від вартості будівлі. Так, на Запоріжжі Андріївська районна управа повідомила місцевому населенню про те, що з 7 серпня 1942 р. вводилося обов'язкове страхування в розмірі 1% від вартості будинку» [10, с. 230–234].

Крім наведених грошових зборів окупанти вводили ще й багато інших. Але якоїсь єдиної системи в цьому питанні не було, адже окупаційні власті в кожному підлеглому їм районі встановлювали розміри грошових податків на свій розсуд. В середньому селяни України повинні були виплачувати натурою та грошима більше 12 видів податків. Наприклад, в звіті партизанського з'єднання Рівненської області наголошувалося на сплаті: обов'язкового страхування – до 500 крб., за випас худоби – 20 крб. в місяць з однієї корови, реєстрація народження – 10 крб., реєстрація шлюбу – 50 крб., реєстрація смерті – 20 крб., видача довідки – 15 крб., дозвіл на забій худоби – 10 крб., за реєстрацію велосипеда – 15 крб., за видачу паспорта – 5 крб. [26, Арк. 1].

Загалом в 1942 р. на кожний селянський двір податки всіх видів складали – 2 315 крб., в 1943 р. сума податів зросла до 3 112 крб. на двір.

Тобто, якщо за допомогою натурподатків окупанти планували викачати з українського села всю сільськогосподарську продукцію, то за допомогою грошових податків забрати в селян всі наявні гроші.

Як одну з форм експлуатації та пограбунку населення окупанти використовували штрафи. Так, рівненський гебітскомісар Беєр 1 листопада 1942 р. видав розпорядження, згідно з яким за кожну бракуючу в контингенті села літру молока стягатиметься штраф в розмірі 20 крб., за кожне бракуюче яйце – 10 крб. Така кара, підкреслювалося в розпорядженні, накладатиметься на все село, що не забезпечило контингенту, а сільський староста повинен розподілити покарання на окремі господарства. Причому сплата штрафу ні в якому разі не звільнятиме від самого обов'язку поставки [23, Арк. 33].

Слід зазначити, що розміри штрафів по Рейхскомісаріату «Україна» дещо різнилися, але узагальнено можна навести такі дані:

1. За убій худоби без дозволу – 2–5 тис. крб.
2. За невиконання норми здачі молока – 5–10 тис. крб.
3. За невиконання норми яйцепоставок – 30–крб. за 1 шт.
4. За простой тягла – 150 крб. в день.
5. За самовільне використання тягла – 200 крб.
6. За невихід на роботу – 200–300 крб.
7. За несвоєчасне виконання завдання – 100 крб.
8. За нездачу голубів – 500 крб.
9. За нездачу корів для роботи в громадському господарстві – 1 тис. крб.
10. За неякісну роботу – 500 крб.
11. За неповагу до німецького солдата – 200 крб.

Слід мати на увазі, що перераховані вище дані не включають всіх видів штрафів. Право на їх встановлення мали старости громадських господарств і сільських управ, сільськогосподарські коменданти, голова райуправи, рейхскомісар. Тобто, крім встановлених для всього рейхско-

місаріату, існувала величезна кількість штрафів на рівні окремих сільських громад.

Висновки. Підводячи підсумок, можна стверджувати, що система податків та штрафів встановлена нацистами в рейхскомісаріаті «Україна» була однією з важливих рис німецького «нового порядку». Шляхом запровадження неймовірних за розмірами натуральних контингентів та грошових зборів окупанти планували втілити в життя свою заготівельну політику. Залякування та терор, що зрідка поєднувалися з матеріальним заохоченням, дозволили окупантам значною мірою забезпечити потреби Німеччини в продовольстві за рахунок українського селянства.

Із весни 1942 р. окупаційна влада пообіцяла провести реформування в селянському господарстві. Реформування було можливе лише за умови виконання селянами всіх зобов'язань і здачі контингентів. У разі повного виконання непомірних податків, громадське господарство реформувалося у хліборобську спілку, а селяни отримували наділами землю. Однак розпочата реформа не зменшувала кількості та розмірів контингентів.

Список літератури:

1. Слободянюк М.А. Селяни України під нацистським окупаційним режимом, 1941–1944 рр. (на матеріалах південних областей). *Київська старовина*, 2000. Вип. 2. С. 44–57.
2. Романюк І. М. Українське село в роки німецької окупації. *Сторінки воєнної історії України* : зб. наук. статей. К., 2002. Вип. 6. С. 201–203.
3. Нагайко Т.Ю. Повсякденне життя сільського населення у 1941–1945 рр. (на матеріалах центральних областей України) : автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01. Переяслав-Хмельницький, 2009. 20 с.
4. Перехрест О.Г. Українське село в 1941–1945 рр.: економічне та соціальне становище : монографія / НАН України. Ін-т історії України. Черкаси: ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2011. 668 с.
5. Куницький М.П. Соціально-правовий статус місцевого населення Райхскомісаріату «Україна» (1941–1944 рр.). К.: ПП «НВЦ «Профі», 2014. 564 с.
6. Потильчак О. В. Трудові ресурси цивільного населення України і система примусової праці в часи німецької окупації. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ ст. Історичний нарис у 2-х кн. Кн. 2. К., 2011. С. 92–126.
7. Левченко Ю. І. Особливості реалізації політики окупаційної влади в адміністративно-територіальних одиницях України 1941–1944 рр. Київ : Вид во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 402 с.
8. Власенко С. І. Реформування німецькими окупантами аграрного сектору економіки України (на матеріалах військової зони України). *Сторінки воєнної історії України* : зб. наук. статей. К., 2005. Вип. 9. Част. 2. С. 163–172.
9. Олійник Ю.В., Завальнюк О.М. Нацистський окупаційний режим в генеральній окрузі «Волинська Поділля» (1941–1944 рр.). Хмельницький: Поліграфіст-2, 2012. 320 с.
10. Гандрабура Н.Я. Реалізація окупаційної фінансової політики на селі в генеральній окрузі «Дніпропетровськ» (1941–1944 рр.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*, 2015, вип. 44, том 1. С. 230–234.
11. Голос Волині. 1941. 27 вересня.
12. Комуніст. 1942. 2 липня.
13. ЦДАВО України (Центральний державний архів вищих органів влади і управління України). Ф. 4620. Оп. 3. Спр. 264.
14. Українське слово. 1941. 2 вересня.
15. ЦДАВО України. Ф. 4620. Оп. 3. Спр. 240.
16. Урядовий вісник гебітскомісара у Рівному. № 8 1942., 1 липня.
17. ДАВО (Державний архів Волинської області). Ф. 164. Оп. 2. Спр. 2.

18. ЦДАВО України. Ф. 4620. Оп.3. Спр. 261.
19. ЦДАВО України. Ф. 4620. Оп. 3. Спр. 250.
20. ЦДАВО України. Ф. 4620. Оп. 3. Спр. 285.
21. ЦДАВО України. Ф. 4620. Оп. 3. Спр. 262.
22. ДАРО (Державний архів Рівненської області). Ф. Р-22. Оп. 1. Спр. 3.
23. ДАРО. Ф. Р-22. Оп. 1. Спр. 4.
24. ЦДАВО України. Ф. КМФ-8. Оп. 2. Спр. 155.
25. ЦДАГО України (Центральний державний архів громадських об'єднань України). Ф. 1. Оп. 22. Спр. 76.
26. ЦДАВО України. Ф. 4620. Оп. 3. Спр. 244.

Glushenok N.M. IMPLEMENTATION OF THE NAZI TAX POLICY IN THE RURAL IN THE REICH COMMISSARIAT "UKRAINE" (1941–1944)

The article attempts to investigate one of the complex aspects of this period, namely, the regime of occupation and the situation of the peasantry in the occupied territory of Ukraine. The Nazi occupation policy of robbing the population of the Reichskommissariat "Ukraine" in 1941–1944 is revealed, and the peculiarities of the tax policy and fines introduced by the German authorities in the Ukrainian countryside are analyzed.

The methods and amounts of in-kind supplies introduced by the Nazi authorities among the peasantry of the Reich Commissariat "Ukraine" were analyzed; the main principles were revealed and the content of monetary taxes imposed on the peasants of the Reich Commissariat "Ukraine" was considered; such a form of exploitation and robbery of the population of the Ukrainian village as fines is highlighted.

It was established that the system of taxes and fines introduced by the Nazis in the Reichskommissariat "Ukraine" was one of the important features of the German "new order". It was found that the occupiers planned to implement their procurement policy by introducing incredible amounts of in-kind contingents and monetary levies. It was determined that there was no certain unified system of taxes, because the occupying authorities in each district under their control set the amount of monetary taxes at their discretion. Also, in addition to those established for the entire Reichskommissariat, there was a huge number of fines at the level of individual rural communities. It has been proven that intimidation and terror, occasionally combined with material encouragement, allowed the occupiers to largely ensure Germany's food needs at the expense of the Ukrainian peasantry.

It was found that since the spring of 1942, the occupation authorities promised to carry out reforms in the peasant economy. It was determined that only on the condition that the peasants fulfilled all their obligations and handed over quotas, paid all taxes, the public economy was reformed into a farming union, and the peasants received land in allotments. It has been proven that the initiated reform did not reduce the number and size of contingents.

Key words: Nazis, occupation, natural contingents, fines, public economy, agricultural unions.